



Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra anglistiky

Bakalářská práce

Přítomný čas prostý a průběhový v angličtině a jejich české
ekvivalenty

Present simple and continuous in English and their Czech
equivalents

Vypracoval: Tomáš Neffe
Vedoucí práce: Mgr. Ludmila Zemková, Ph.D.

České Budějovice 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Přítomný čas prostý a průběhový v angličtině a jejich české ekvivalenty* vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 odst. b) zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejnění své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 30. dubna 2014.

Tomáš Neffe

Poděkování

Chtěl bych poděkovat vedoucí mojí bakalářské práce Mgr. Ludmile Zemkové, Ph.D. za její rady, připomínky, dodání odvahy a v neposlední řadě i za její svatou trpělivost.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá přítomným časem prostým a průběhovým v angličtině v porovnání s češtinou. V teoretické části je popsán proces, během kterého oba tyto časy vznikají, dále pak vyjadřování bezprostřední i déle trvající přítomnosti a rozdíly mezi statickým a dynamickým pojetím slovesného děje. Praktická část se posléze věnuje komparativní analýze užití přítomtu v obou jazycích a to na příkladech komentování fotbalových přenosů a překládání anglicky dabovaného seriálu Simpsonovi. Cílem této práce je ukázat rozdíly v užívání přítomného času mezi angličtinou a češtinou.

Abstract

This thesis deals with the comparative analysis of present simple and present continuous tense in English and Czech language. The theoretical part describes the process in which both these tenses are formed. The thesis also focuses on the expression of immediate and longer-lasting presence and differences between static and dynamic conception of the verbal action. The practical part is then devoted to a comparative analysis of the use of present tense in both languages. It works with examples excerpted from football broadcasts and English dubbed series The Simpsons. The aim of this work is to show the differences in the use of the present tense between English and Czech respectively.

OBSAH

1. ÚVOD	1
2. TEORETICKÁ ČÁST	3
2.1 PŘÍTOMNÝ ČAS PROSTÝ	3
2.2 Slovesné kategorie.....	3
2.3 Temporální systém určitých tvarů slovesných	4
3. PŘÍTOMNÝ ČAS PRŮBĚHOVÝ	7
3.1 Přítomný čas prostý a jeho užití při tvorbě minulého a budoucího času.....	8
4. GERUNDIUM A PARTICIPIUM	10
4.1 Gerundium.....	10
4.2 Gerundium ve funkci podmětu	11
4.3 Gerundium jako součást slovesné a adjektivní rekyce	11
4.4 Gerundium ve funkci příslovečného určení.....	11
4.5 Participium	12
4.6 Participium ve funkci přívlastku.....	12
4.7 Participium ve funkci přechodníku.....	12
4.8 Participium ve funkci doplňku předmětu.....	12
5. STATICKÁ A DYNAMICKÁ SLOVESA	13
5.1 Dělení anglických sloves podle vztahu slovesného děje k předmětu.....	15
6. PRAKTICKÁ ČÁST	16
6.1 POROVNÁVÁNÍ PŘÍTOMNÉHO ČASU PROSTÉHO V ANGLIČTINĚ A JEHO ČESKÉHO PŘEKladu	17
6.2 The Simpsons	17
6.3 Fotbalový komentář.....	20
6.4 Shrnutí kapitoly	23
6.5 The Simpsons.....	23

6.6 Fotbalový komentář	23
7. POROVNÁVÁNÍ PŘÍTOMNÉHO ČASU PRŮBĚHOVÉHO V ANGLIČTINĚ A JEHO ČESKÉHO PŘEKLADU	24
7.1 The Simpsons	24
7.2 Fotbalový komentář	27
7.3 Shrnutí kapitoly	29
7.4 The Simpsons	29
7.5 Fotbalový komentář	29
8. POROVNÁVÁNÍ GERUNDIA V ANGLIČTINĚ A JEHO ČESKÉHO PŘEKLADU	30
8.1 The Simpsons	30
8.2 Fotbalový komentář	31
8.3 Shrnutí kapitoly	32
9. ZÁVĚR	33
10. SEZNAM LITERATURY	35
10.1 Internetové zdroje	35

1. ÚVOD

Dle mého názoru je čeština jedním z nejkvětnatějších jazyků na světě. Díky své bohaté zásobnici různých přívlastků dokáže i z obyčejných slov vytvořit spojení, která bychom jen stěží našli v jiných jazycích a pokud ano, určitě by nezněly tak libozvučně. Avšak svůj vliv na český jazyk mělo a stále má geografické umístění České republiky. Tím, že naše země sousedí se čtyřmi cizojazyčnými státy, neustále dochází k vzájemnému prolínání různých jazyků a tvorbě nových tzv. počestělých slov. Vzhledem k historickému vývoji mají v českých slovnících největší zastoupení slova německého původu (knedlík, ferbl). Na těchto původně pouze německých výrazech je patrné, jak se český a německý jazyk navzájem velice ovlivňovaly. V tomto ohledu spolu mají čeština i angličtina mnoho společného, nebo si snad myslíte, že by se to v Ottově naučném slovníku hemžilo germanismy i přes to, kdyby spolu historicky Češi a Němci nekoexistovali? A co například takové slovíčko *buffet*, které tak zoufale vyhlížíte při prohlídce deštivého Londýna, abyste se v něm mohli občerstvit? Nebýt francouzského panovníka Viléma Dobyvatele, jenž roku 1066 dobyl území dnešní Anglie a celé si jej podrobil, mohli byste jít až do Liverpoolu a neonový nápis *buffet* byste i tak nikde nenašli.

Tato historická událost je pouze jedním důkazem toho, že se jazyky navzájem ovlivňují a to celosvětově. Ať si otevřete slovník kteréhokoliv jazyka, vždy v něm najdete převzatá slova jiných jazyků. Nejčastěji se jedná o slova původně latinská či řecká, ve středověku poté slova z italštiny a španělštiny a v neposlední řadě i asijsky mluvících zemí.

Pro všechny jazyky světa ale platí jeden společný jmenovatel a tím je používání časů. Když chceme vyjádřit naše pocity, plány, názory atd., používáme mluvnické časy a každý jazyk na světě bez výjimky používá nejčastěji čas přítomný.

V rámci této práce, jsem si dal za úkol určit rozdíly v používání přítomného času v angličtině a v češtině na příkladech, které jsou mi dobře známy, tj. fotbal a seriály. Jsou to odvětví, kde se přítomný čas používá s naprostou dominancí oproti ostatním časům, a proto si myslím, že k porovnání s českým jazykem jsou naprosto ideální.

V teoretické části Vám představím přítomný čas prostý a průběhový v anglickém jazyce, jeho tvorbu a následné použití na základě odborné literatury, která mi byla doporučena

a je uvedena v seznamu na konci práce. Rozborem přítomného času na konkrétních situacích se budu zabývat až praktické části své bakalářské práce.

Závěrem tohoto úvodu si dovolím vyslovit přání, aby tato moje práce nebyla zcela zbytečnou a pomohla alespoň částečně osvětlit rozdíly v anglickém a českém jazyce.

*Složené tvary se skládají z jednoho nebo více pomocných sloves a příčestí nebo infinitivu lexikálního slovesa. Jelikož obsahují pomocné sloveso, otázku tvoří prostou inverzí podmětu a prvního pomocného slovesa a zápor připojením záporné částice za první pomocné sloveso. Složené tvary s pomocným slovesem have a minulým příčestím konstituují prosté perfektum a plusquamperfektum.*²

2.3 Temporální systém určitých tvarů slovesných

„Anglický temporální systém se shoduje s českým v základním dělení dějů na přítomné, minulé a budoucí, avšak uvnitř jednotlivých časových sfér jsou značné rozdíly. Zatímco čeština má pro každou časovou sféru v podstatě jeden čas, který ovšem disponuje modifikacemi vidovými, jsou všechny anglické časy zastoupeny dvěma soubory tvarů, tvary prostými a průběhovými, a navíc stojí základní časy (prézens, préteritum a futurum) v protikladu k časům perfektním (perfektum, plusquamperfektum a předbudoucí čas).“³

„Základní člen systému prostých tvarů slovesných je v angličtině stejně jako v češtině a v jiných jazycích prézens, neboť vyjadřuje nejen děje přítomné, ale i atemporální, budoucí a minulé. Přítomné děje mohou vyjadřovat bezprostřední přítomnost vzhledem k okamžiku promluvy (now, at this moment) nebo delší časové období, současnost s okamžikem promluvy (today, these days at present, apod.). Prostý prézens vyjadřuje jak bezprostřední, tak déle trvající přítomnost.“⁴ „S vyjádřením bezprostřední přítomnosti prostým prezentem se setkáváme u sloves vyjadřujících působení na psychický stav v případech jako you flatter me (lichotíte mi), you frighten me (děsíš mě), you surprise me (překvapuješ mě) apod.“⁵

„Jako slovesa významová mohou fungovat i slovesa to be, to have, to do, kterých se užívá hlavně jako sloves pomocných, a to to be při tvoření průběhového slovesného tvaru a trpného rodu, to have při tvoření perfekta a plusquamperfekta a to do při tvoření otázky a záporu významových sloves.“⁶

„Kategorie osoby a čísla se projevují v osobních koncovkách a singulárných a plurálních tvarech slovesa. V angličtině se formální prostředky obou těchto kategorií

² Dušková, L. (1988), Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia, str. 214-215

³ Dušková, L. (1988), Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia, str. 217

⁴ Dušková, L. (1988), Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia, str. 217

⁵ Dušková, L. (1988), Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia, str. 219

⁶ Heis, K. (1975), Anglická mluvnice, Státní pedagogické nakladatelství, str. 123

omezují na protiklad 3.os.singuláru přítentu, která má u lexikálních a pomocných sloves koncovku - (e)s proti všem ostatním osobám singuláru a plurálu, které jsou bez koncovky (mají formu slovesného základu).⁷

- *John loves to play football.*

„Jediné sloveso *be* má zvláštní tvar pro 1. os. singuláru přítentu *am*, takže rozlišuje singulár a plurál.“⁸

	Singulár	Plurál
1.	I am	We are
2.	You are	You Are
3.	He/She/It is	They are

1.	I do	We do
2.	You do	You do
3.	He/She/It does	They do

U slovesa *to be* tvoříme zápor pouhým přidáním negace *not* za tvar slovesa.

- *I am **not** so clever as i thought.*

Stejným způsobem posléze postupujeme i u slovesa *do* s tím rozdílem, že oba tvary můžeme sloučit v jeden.

⁷ Dušková, L. (1988), Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia, str. 214

⁸ Dušková, L. (1988), Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia, str. 214

- *We **do not** want to go to the cinema. -> We **don't** want to go to the cinema.*

3. PŘÍTOMNÝ ČAS PRŮBĚHOVÝ

Anglický jazyk se od českého liší především tím, že má daleko více časů. Zatímco čeština pro vyjádření momentální činnosti používá přítomný čas prostý, angličtina využívá přítomného času průběhového. Průběhovými tvary „mluvčí děj aktualizuje, soustřeďuje svou i posluchačovu pozornost na průběh děje. Proto je průběhovost zejména u dějů minulých a budoucích do jisté míry záležitostí subjektivního pojetí mluvčího.“⁹

„Přítomný čas průběhový je přítomný čas slovesa *to be* a přítomné participium významového slovesa. Toto přítomné participium (*Present Participle*) se tvoří od významového slovesa koncovkou – *ing* a rovná se významem českému přechodníku přítomnému a slovesnému přídavnému jménu tvořenému od činného rodu přítomného času.“¹⁰

- *Where is Tom?*
- *He is **playing** football with his friends two blocks from here.*

Kde je Tom?

Hraje fotbal s kamarády dva bloky odtud.

Na tomto příkladu je jasně vidět, jak si čeština vystačí pouze s prostou přítomností, naopak angličtina využívá přítomného průběhu.

Zápor vytvoříme velice snadno, a to přidáním zápornky *not* za tvar slovesa *be*.

- *Paul is **not driving** his car right now, he is **standing** over there*
- *Paul neřídí svoje auto, stojí opodál.*

„Průběhový tvar vyjadřuje obvykle jednoduchý případ děje, může však jít i o děj opakovaný. Význam průběhových tvarů je slučitelný zpravidla jen se slovy dynamickými, nedynamická slovesa průběhovou konjugací většinou netvoří. Průběhový tvar se dále užívá i u sloves vyjadřujících činnost nebo proces, které se rozvíjejí, nebo změnu stavu, např. *his work is improving* (jeho práce se zlepšuje), *it's getting late* (připozdívá se), *dusk is falling* (padá soumrak, šerí se), *the standard of living is rising* (životní úroveň stoupá), *production is growing* (výroba se zvyšuje) apod. Podobně u jiných sloves dynamické povahy, např. *you're wasting your time* (maříte čas), *they are infringing our rights* (zasahují nám do našich práv),

⁹ Dušková, L. (1988), *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. Praha: Academia, str. 233

¹⁰ Heis, K. (1975), *Anglická mluvnice*, Státní pedagogické nakladatelství, str. 128

aj. *Nedynamická slovesa tento význam zpravidla vyjadřují prostým přítomným, např. do you recognize that man over there? Poznáváte támhle toho člověka?*¹¹

3.1 Přítomný čas prostý a jeho užití při tvorbě minulého a budoucího času

*„Ve zvláštních případech se přítomný čas prostý využívá k určení minulosti či budoucnosti. Pokud odkazuje na minulost, je nazýván tzv. Historický přítomný čas.“*¹²

- *No. He says, are you going home tonight? They thought I was going home to my parents.*
- *And my son comes home and tells me, dad I want a new bike.*
- *„There is a fortune teller and the man goes to the fortune teller and the fortune teller goes <...> I can tell you the future“*¹³.

*„Jak tyto příklady ukazují, historická přítomnost je běžná zejména se slovesy, která vyjadřují přímý pohyb (come and go) a se slovesy popisující mluvení (say, go). Sloveso go je obzvláště zajímavé, protože se využívá k vyjádření obou významů. Toto schéma můžeme obvykle najít v osobních příbězích, nebo vtipech, jak výše uvedené příklady ukazují.“*¹⁴

V případě, že sloveso v přítomném tvaru odkazuje na budoucnost, objevují se nám ve větách specifické gramatické jevy.

- Příslovečné určení času, které odkazuje na budoucnost
- Věta příslovečná- časová, nebo podmínka, která odkazuje na budoucnost
- *„A new era begins for the bomb – damaged Ulster landmark (when the curtains goes up on Jack and the Beanstalk in December).*
- *If I refuse to do what she says this time, who knows where my defiance will end?“*¹⁵

¹¹ Dušková, L. (1988), Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia, str. 233-234

¹² Greenbaum, S. and R. Quirk (1993), A Student's Grammar of the English Language. Longman, s.152

¹³ Greenbaum, S. and R. Quirk (1993), A Student's Grammar of the English Language. Longman, s.152

¹⁴ Greenbaum, S. and R. Quirk (1993), A Student's Grammar of the English Language. Longman, s.152

¹⁵ Greenbaum, S. and R. Quirk (1993), A Student's Grammar of the English Language. Longman, s.152

„V prvním příkladu, příslovečné určení čas when the curtains goes up ...in december určuje specifický čas v budoucnosti, kdy nová éra začne. Kromě toho, příslovečné určení čas in December nám ukazuje specifickou referenci pro goes up. V dalším příkladě, užití slovesa refuse v přítomném čase v podmiňovací větě naznačuje událost, která se možná v budoucnosti opravdu stane; modální sloveso will později v této větě posílí odkaz na budoucí čas.“¹⁶

¹⁶Greenbaum, S. and R. Quirk (1993), A Student's Grammar of the English Language. Longman, s.152

4. GERUNDIUM A PARTICIPIUM

Slovesa v průběhovém čase v anglickém jazyce vytváří dvě mluvnické struktury, které český jazyk nezná. Průběhové tvary sloves mohou ve větách reprezentovat jak slovesa, tak i podstatná, resp. přídavná jména. Jsou to tzv. polovětné vazby, které se v anglickém jazyce označují jako gerundia a participia.

4.1 Gerundium

„Gerundium, stejně jako infinitiv, je od původu substantivum, což se projevuje v jeho syntaktickém využití. Užívá se ho obdobným způsobem jako infinitivu ve funkci podmětu, předmětu, jmenné části přísudku, přívlastku a příslovečného určení. Oba tvary někdy alternují, a to buď bez rozdílu ve významu, nebo s významovým rozdílem. V češtině přítomnému aktivnímu gerundiu tvarově odpovídá nejspíš podstatné jméno slovesné, avšak anglické gerundium se od českého podstatného jména slovesného liší tím, že může vytvářet polovětné konstrukce ekvivalentní závislým větám (sekundární predikace), v nichž se vedle substantivních rysů gerundia výrazně projevují i jeho rysy slovesné (reakce, modifikace adverbium a rozlišení vztahů časových a rodových). Tyto polovětné gerundiální vazby nemají v češtině obdobu. Většinou jim odpovídají vedlejší věty, které jsou často i v angličtině alternativním prostředkem vyjádření.“¹⁷

- *Jimmy loves **swimming**, but he is unable to compete in it because of his broken leg.*

V tomto případě se slovo „swimming“ chová jako gerundium, protože reprezentuje podstatné jméno.

- *Look at Jimmy over there, he is **swimming** really fast, is not he?*

V této větě slovo *swimming* nereprezentuje podstatné jméno, ale vyjadřuje děj, tudíž se jedná o sloveso. V takovém to případě se nejedná o gerundium, ale o participium.

V anglickém jazyce se gerundium může vyskytovat ještě ve funkci podmětu, jako součást slovesné a adjektivní reakce, nebo ve funkci příslovečného určení.

¹⁷ Dušková, L. (1988), Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia, str. 569

4.2 Gerundium ve funkci podmětu

Pokud gerundium vyjadřuje podmět, využívá k tomu zpravidla takových sloves, která vyjadřují citové nebo mentální stavy (astonish, learn, depress, surprise, humiliate, worry, hate, atd.).

- *Learning a language can be more difficult with lack of concentration, diligence and sloppiness.*

4.3 Gerundium jako součást slovesné a adjektivní reky

„Gerundium může doplňovat i kterékoliv sloveso, jehož sémantika připouští doplnění dějovým substantivem. Konatel gerundiálního děje, je-li totožný s podmětem nadřazeného slovesa, se nevyjadřuje.“¹⁸

- *She is accustomed to **getting** what she wants.*

Je zvyklá dostat (že dostane), co chce.

4.4 Gerundium ve funkci příslovečného určení

V této funkci se gerundium používá většinou po předložce. Každá předložka indikuje určitý typ příslovečného určení, např. *by* -> příslovečné určení způsobu, *for* -> příslovečné určení příčiny, apod.

- *„It serves you right for not heeding my **warning**“¹⁹*

Dobře Ti tak, měl jsi dbát na moje varování.

¹⁸ Dušková, L. (1988), Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia, str. 573

¹⁹ Dušková, L. (1988), Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia, str. 579

4.5 Participium

„Anglickému participiu v češtině odpovídá jednak přídavné jméno slovesné, jednak přechodník,“²⁰ avšak může se vyskytovat i ve funkci přívlastku nebo doplňku předmětu.

4.6 Participium ve funkci přívlastku

„Atributivní funkci, odpovídající českému přídavnému jménu slovesnému, popř. i neslovesnému, má v angličtině jak přítomné, tak minulé participium. Atributivní ing-ové participium má pouze tvary přítomné (aktivní a pasivní), nikoliv minulé.“²¹

- *He patted the **crying** little boy on his head*

4.7 Participium ve funkci přechodníku

- *Asking* – žádaje
- *Being asked* – jsa žádán
- *Having asked* – požádav

Tyto příklady jsou uvedeny pouze pro doplnění, jelikož se jimi tato práce nezabývá.

4.8 Participium ve funkci doplňku předmětu

- *I found her **listening** to music* – Našel jsem ji, jak poslouchá hudbu
- *She caught the thief **stealing** her money* – Chytila lupiče, když kradl její peníze

²⁰ Dušková, L. (1988), Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia, str. 580

²¹ Dušková, L. (1988), Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia, str. 580

5. STATICKÁ A DYNAMICKÁ SLOVESA

Anglický jazyk z hlediska děje rozděluje slovesa na statická (nedynamická) vyjadřující postoje, vztahy a stavy, a dynamická, která označují procesy, činnosti a děje.

„Mezi dynamickými slovesy lze vyčlenit děje a činnosti, které lze přímo pozorovat, např. *hurry* (spěchat), *move* (pohybovat se), *tremble* (chvět se), *play* (hrát si), *walk* (kráčet), *carry* (nést), *laugh* (smát se), *try* (snažit se) apod.; rozvíjející (se) děje a činnosti *improve* (zlepšovat se), *change* (měnit se), *deepen* (prohloubit se), *mature* (dospívat) apod.; slovesa vyjadřující děj, jehož jednotlivé akty mají krátké trvání (slovesa momentální), např. *bang* (bouchnout), *hop* (poskakovat), *jump* (skákat), *stab* (bodnout), *prick* (píchnout), *sting* (uštknout), *tap* (ťukat), *knock* (klepat, srazit), *hit* (udeřit), *fling* (mrštit), *interrupt* (přerušit), *drop* (upustit), *kick* (kopnout), *crash* (zřítit se) apod.; a četné další sémantické podtřídy, které se v anglickém slovesném systému zvláště neprojeví.“²²

Mezi statická (nedynamická slovesa) řadíme ta slovesa, která vyjadřují různé tělesné stavy, např. *taste* (chutnat), *smell* (cítit) *see* (vidět); dále slovesa, která vyjadřují postoje a reakce, city a intelekt jako např. *understand* (rozumět), *know* (vědět), *think* (myslet), *regret* (litovat), *wish* (přát si), *mean* (mít v úmyslu), *need* (potřebovat), *love* (milovat), *hate* (nenávidět), *miss* (postrádat); dále to jsou slovesa jako *involve* (zahrnovat), *contain* (obsahovat), *result* (mít za následek), *own* (vlastnit), *cost* (stát o ceně) apod., která se člověka dotýkají z vnějšku.

Existuje i skupina sloves, která se řadí jak mezi dynamická tak statická. Jedná se o ta slovesa, která jsou v anglickém jazyce vyjádřena stejným výrazem, avšak v jejich případě se bere ohled na celkový kontext textu. Za taková slovesa považujeme např. *think*, *wonder*, *puzzle*, *consider* nebo *measure*.

- *I **think** that referee made a wrong decision.*
- *I'm still **thinking** about my test I wrote yesterday, whether I made any mistake or not.*

V prvním případě se jedná o nedynamické sloveso, protože větu přeložíme: Myslím si, že rozhodčí učinil špatné rozhodnutí. Naopak ve druhé větě se jedná o dynamické přemýšlet, protože si větu přeložíme jako: Stále přemýšlím nad mým testem, který jsem psal včera, jestli jsem v něm udělal nějakou chybu či nikoliv.

²² Dušková, L. (1988), Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia, str. 212

Výskyt takovýchto sloves, která vyjadřují dynamický i nedynamický děj potvrzuje i Quirk ve své publikaci *A student's grammar of the English language* a uvádí příklad se slovesem *live*, na kterém můžeme krásně vidět, jak rozlišíme statický děj od dynamického.

Quirk uvádí:

- „*Tigers are **living** in a cramped cage.*
- *Animal known as a tiger **lives** in China.*“²³

Sloveso *living* v první větě můžeme označit jako dynamické, protože si větu vyložíme tak, že zvíře žije ve stísněné kleci a jedná se tudíž o dočasný stav, proto je sloveso dynamické. Oproti tomu věta „Zvíře, známé jako tygr, žije v Číně.“ nám indikuje, že se nejedná o žádný dočasný stav, ale to, že Čína je přirozeným životním prostorem tygra. V tomto případě tedy sloveso *live* vyjadřuje děj statický.

„*Pokud jde o vztahy mezi (a)teličností a (ne)dynamičností, dynamická slovesa zahrnují jak slovesa telická, např. chase (změnit se), improve (zlepšit se), take (vzít), fall (padat), drop (upustit), throw (hodit) aj., tak slovesa atelická, např. teach (učit), study (studovat), wash (umývat se), fly (letět) apod., jakož i slovesa, jejichž teličnost či ateličnost závisí na doplnění, např. telické write a book, atelické write. Nedynamická slovesa jsou většinou atelická, avšak některá jsou telická, např. recognize (poznat), grasp, understand, get (pochopit), discern (rozlišit); i u těchto sloves hraje úlohu typ doplnění, srov. atelické suffer from frequent headaches (trpět častým bolením hlavy) a telické suffer a blow, (utrpět ránu), podobně I know him well (znám ho dobře) – I knew him at once (poznal jsem ho ihned).*“²⁴

²³ Greenbaum, S. and R. Quirk (1993), *A Student's Grammar of the English Language*. Longman, str. 17

²⁴ Dušková, L. (1988), *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. Praha: Academia, str. 213

5.1 Dělení anglických sloves podle vztahu slovesného děje k předmětu

„V češtině rozeznáváme slovesa předmětová, která k doplnění svého významu potřebují předmět na nich závislý, a to v kterémkoliv pádě (nesu dříví, dosáhl cíle, pomáhám mu, mluví o práci apod.), a která se dále ještě dělí na přechodná, spojující se s prostým 4. pádem a nepřechodná, spojující se s ostatními pády, a slovesa bezpředmětová, jejichž význam je úplný bez předmětu anebo na nichž předmět záviset nemůže (vidím dobře, jdu, žiji, stárnu apod.).

V angličtině se podle vztahu slovesného děje k předmětu dělí slovesa poněkud jinak, a to na:

- **Transitive verbs**, která odpovídají českým slovesům přechodným, tj. spojují se s prostým objektovým pádem (*I saw him well, he lost his keys*)
- **Intransitive verbs**, která odpovídají nejen českým bezpředmětovým (*I go, he arrived, she sleeps, he plays well*), ale i slovesům předmětovým, která se pojí s předložkovým pádem (*What are you thinking of? Nač myslíš? Don't speak about it. Nemluv o tom.*).

Přechod mezi transitivními a intransitivními slovesy (v anglickém pojetí) je plynulý. Původně transitivní sloveso může fungovat jako intransitivní (*He left home. Odešel z domova. He left an hour ago. Odešel před hodinou. She pressed my jacket. Vyžehlila mi sako. The jacket presses well. To sako se dobře žehlí. They acted the play well. Hráli tu hru dobře. The play acts well. Ta hra se dobře hraje.*) a naopak zase intransitivní jako transitivní (*He walked him off. Šel s ním pryč. The passengers were flown to Paris. Cestující byli dopraveni letadlem do Paříže.*).²⁵

²⁵ Heis, K. (1975), Anglická mluvnice, Státní pedagogické nakladatelství, str. 113

6. PRAKTICKÁ ČÁST

Druhá část mojí práce bude konkrétně porovnávat anglické výrazy výše uvedených jazykových témat s jejich českými ekvivalenty. Budu srovnávat dvě oblasti, které jsou, dle mého názoru, v překládání do českého jazyka diametrálně odlišné. Jedná se o populární televizní seriál *The Simpsons* a komentování živých fotbalových přenosů. Tato dvě odvětví jsem si vybral záměrně z následujících důvodů:

Seriál Simpsonovi patří ke stálícím všech světových televizí, té české nevyjímaje. Vybral jsem si jej proto, že díky svému skvělému dabingu získali herci již řadu ocenění, za které vděčí dramaturgovi České Televize Petru Šarochovi, jenž se stará o překlad jednotlivých epizod. Právě na příkladech jeho překladatelské práce Vám budu ilustrovat nejrůznější lingvistické rozdíly mezi češtinou a angličtinou.

Druhé téma, které jsem si vybral k porovnávání obou jazyků, bude atraktivnější spíše pro pány, neboť se jedná o kopanou. Komentování živých sportovních přenosů je na jazykovou zásobu velice náročné, neboť komentátor musí reagovat na vývoj hry, v nudnějších pasážích utkáni seznamovat diváka s nejrůznějšími zajímavostmi ohledně jednotlivých hráčů, jejich soukromých životů či jiným tématem zaujmout jeho pozornost. Jelikož je na britských ostrovech fotbal takřka ekvivalentem k náboženství, kde si nikdo svoji klubovou příslušnost nevybírá, ale je mu dána do vínku již při narození, musí se televizní „experti“ snažit daleko více, než například u nás či v Německu. Z lingvistického hlediska je anglický jazyk, co se týče komentování, daleko bohatší oproti češtině.

Budu využívat zásadně zdroje z britských médií, jako jsou Skysports či ITV, neboť se jedná o 2 nejserióznější sdělovací prostředky v zemi. Co se týká samotných frází, budu citovat Garryho Nevilla, Jamieho Redknappa, Andyho Graye nebo Iana Crockera. Všichni tito pánové patří ke komentátorské špičce na světě, jejich styl vyjadřování je i při tak náročné práci jako je sportovní komentování velice sofistikovaný, tudíž v mé práci budou uvedeny výroky skutečných profesionálů ve svém oboru.

Předmětem mého zkoumání tedy bude, zdali se český překlad v obou dvou časech od anglického originálu neliší, liší pouze částečně, nebo je úplně jiný.

6.1 POROVNÁVÁNÍ PŘÍTOMNÉHO ČASU PROSTÉHO V ANGLIČTINĚ A JEHO ČESKÉHO PŘEKLADU

6.2 The Simpsons

Homer

- „*With an oval office I can't bump into anything*“²⁶

Tuto větu můžeme přeložit dvěma způsoby.

S oválnou kancelářím nemůžu do ničeho narazit.

S oválnou kancelářím do ničeho nenarazím.

Oba dva překlady jsou možné, avšak pouze první je přeložen také přítomným časem. Spojení „nemůžu do ničeho narazit“ nám jasně indikuje, že se jedná o přítomný čas, ovšem překlad „do ničeho nenarazím“ ukazuje, že i sloveso v přítomném čase prostém může být do češtiny přeloženo v budoucnosti. V tomto případě je důležitý celý kontext, ze kterého vyplývá, že se skutečně jedná o budoucí čas.

Scéna v pekle

- Dáblův poskok: „*So, you like donuts eh?*“²⁷
- Homer: Uhuh.

Takže, ty máš rád koblihy, co?

V tomto případě se jedná jednoznačně o přítomný prostý čas, neboť se sloveso *like* (mít rád, líbit se) až na některé výjimky, jinak než v prostém čase přeložit nedá. Anglická gramatika nám totiž neumožňuje na českou otázku: „Líbí se Ti?“ tedy „*Do you like him?*“

²⁶ 10 důvodů, proč by měl být Homer Simpson prezidentem. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=JJ6TvI2sSw4>

²⁷ Donut Hell. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=X3ZcZ2h4Ths>

odpovědět: „*Oh yes, I am really liking him!*“ Musíme odpovědět: „*Oh yes, I really like him!*“
V tomto případě si tedy jak český, tak anglický jazyk vystačí s přítomnou formou slovesa.

Další příklady přítomného času prostého v angličtině

Dopis pro H. J. Simpsona

- „*Mr. Simpson, can you afford to miss another issue of the Fancy Reader?*“²⁸
Pane Simpsoně, můžete si dovolit nechat ujít další případ luxusního čtenáře?

Vyšetření v nemocnici

- „*I'm glad you are here Homer. Early detection can lead to complete removal of tumours, polyps...*”
„*Are we gonna talk or make a movie?*“²⁹
Jsem rád, že jste tu Homere. Včasně odhalení může vest k úplnému odstranění nádorů, polypů ...
Budeme kecat nebo uděláme film?

Homer nakupuje v obchodě:

- „*Do you sell toys?*
We sell forbidden objects from places where man fear to trade. We also sell frozen yogurt, which I call frogurt.“³⁰
Prodáváte hračky?
Prodáváme zakázané věci z míst, kde se člověk bojí obchodovat. A taky prodáváme zmražený jogurt, říkám mu zmrožurt.

²⁸ The Simpsons, Fat Guy Hat. Youtube.com [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=w0BWjkA1IIA>

²⁹ Homer's Colonoscopy. Youtube.com [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CIbHiWvRl6M>

³⁰ Frogurt. Youtube.com [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=r_pqnsKWlpc

Renier Wolfcastle v TV show

- „Jay, my new film is a mix of action und commedy, it's called: McBain- Let's get silly.³¹“

Jayi, můj nový film je kombinací akce a komedie, jmenuje se: McBain-Staňme se blázny.

Natáčení Krustyho pořadu

- „Hi boys and girls! Welcome to the Krusty the clown show!
Krusty's shirt look different in person. No way is that Krusty. Krusty is a real clown, that's just some old dude in clown suit.“³²

Ahoj kluci a holky! Vítejte na show šáši Krustyho!

Krustyho tričko vypadá jinak než v televizi. Tohle ani náhodou není Krusty! Krusty je opravdovej klaun, tohle je jen nějakej chlápek v šášově obleku.

Mihlouse a Nelson v obchodě s komiksy

- „Finally, a superhero that kids can love.

What about fist face?

Fist face? Who's fist face? Why won't you tell who fist face is? I demand you to reveal identity of fist face!

It's you ! (punch)“³³

Konečně superhrdina, kterýho si děti zamilujou.

A co monoklmen?

Monoklmen? Kdo je monoklmen? Proč mi neřekneš, kdo je monoklmen? Okamžitě mi řekni, kdo je monoklmen!

Přece ty!

³¹ McBain. Youtube.com [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=rIlpYLIzLE>

³² Krusty the clown. Youtube.com [cit. 2014-06-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=oxKb2jFTn5g>

³³ Fist Face. Youtube.com [online]. [cit. 2014-06-10]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_83RSSqydEk

Děti ve třídě

- „*She was looking at Nelson! Lisa likes Nelson! She does not! Milhouse likes Lisa! He does not! Jenny likes Milhouse! She does not! Uter likes Milhouse! Nobody likes Milhouse!*“³⁴
Dívala se na Nelsona! Líza miluje Nelsona! Nemiluje! Milhouse miluje Lízu!
Nemiluje! Jenny miluje Milhouse! Nemiluje! Uter miluje Milhouse!
Nikdo nemiluje Milhouse!

6.3 Fotbalový komentář

Probíhá penaltový rozstřel, kdy hráč stojí u značky pokutového kopu a čeká na rozhodčího, až dá svojí píšťalkou pokyn k provedení standardní situace. Rozhodčí píská a britský komentátor říká:

- *Here goes Mata And Neuer perfoms his masterpiece*

Tato situace je z překladatelského hlediska velice zajímavá, neboť anglický jazyk používá pro provedení samotného pokutového kopu sloveso *to go*, které by jakýkoliv český slovník přeložil jako jít. Ovšem v tomto konkrétním případě se do češtiny překládá ne jako sloveso jít a dokonce ani ne v přítomném prostém čase. Český fotbalový komentátor totiž používá přítomný průběhový čas a sloveso *to go* překládá jako „střílí“. Sloveso jít je v českém jazyce používáno v kontextu přemístování se z bodu A do bodu B, ovšem význam, kde by sloveso *to go* reprezentovalo zcela jiné sloveso, čeština nezná.

Naopak sloveso střílet, tedy *shoot*, je v obou dvou jazycích vyjádřeno stejně a i ve stejném čase. Jedná se například o situaci, která vyplyne ze samotné hry, kdy útočník dostane přihrávku za obranu, obehraje obránce a střílí na bránu.

- *Great ball from Isco to Ronaldo, he **shoots** and scores!*

V tomto případě používá angličtina sloveso *shoot*, protože samotná střela byla výsledkem průběhu hry, tudíž komentátor nepoužívá sloveso *to go*. V českém

³⁴ Nobody likes Milhouse! Youtube.com [online]. [cit. 2014-06-10]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_83RSSqydEk

překladu poté tato činnost překládá v přítomném průběhovém čase, protože se jedná o vyjádření aktuálního děje, tedy:

Skvělá přihráva od Isca na Ronalda, ten střílí a dává gól.

Vyjádření vsítění branky v přítomném prostém čase dát vyjádřit ještě jedním způsobem, vytknutím slovesa *to do* ve třetí osobě jednotného čísla.

- „*Duff, excellent delivery and Drogba **does** score!*“³⁵
Duff, pěkný centr do vápna a Drogba dává gól.

Komentář po skončení utkání ohledně vstřelení branky

- „*Look at him here he is in the middle of the six yard box and finishes it well there. Finishes it really well Controls it, his powerful presence is not usually there, but that killed the game*“³⁶

Podívejte se na něj, tady stojí uprostřed malého vápna a skvěle zakončuje. Zakončuje opravdu skvěle, má balon pod kontrolou, jeho přítomnost tam obvykle není, ale tento gól v podstatě ukončil zápas.

- „*There is still 25 minutes to go, Drogba from the spot; It is the joy of 6, in of the post, Drogba has got another.*“³⁷

Stále zbývá ještě 25 minut do konce utkání, Drogba se rozbíhá; Je to radost ze 6 branky, odrazila se od tyče a Drogba tak docílil další branky.

V tomto konkrétním případě se český překlad od anglického originálu liší v tom, že pro vyjádření vstřelení další branky používá čas minulý, protože v porovnání s angličtinou, která pro tuto situaci používá předpřítomný čas, čeština takový to čas nezná.

³⁵ Drogba's 100 goals for Chelsea london. Youtube.com [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=UBUGL1XxhUA>

³⁶ Mikel's 1st ever PL goal. Youtube.com [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=mowW54ow_UI

³⁷ Chelsea – Wigan 8-0. Youtube.com [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9DWtJJW68aU>

- „*Cole lays it off, Lampard, hit the post again and United get out of jail for the second time!*“³⁸

Cole pustil balon za sebe, Lampard, znovu trefuje tyčku a United z toho vyvázli u podruhé!

V tomto případě má český komentátor na výběr, zdali ve spojení *hit the post again* použije přítomný nebo minulý čas, neboť sloveso *hit* je nepravidelné a všechno jeho tři formy jsou stejné. Z anglického originálu totiž není jasně poznat, jaký čas měl komentátor na mysli.

- *Gerrard, oh boy, when he hits them, he hits them, right?*

Gerrard, ten když vypustí střelu, je to neskutečná rána, nemám pravdu?

Anglický komentátor použije toto spojení ve chvíli, chce-li zdůraznit vynikající kopací techniku hráče. Čeština takovéto úsloví nezná, proto si český komentátor pomůže opisem neskutečná rána.

- *Ballack slots it home.*

Ballack proměňuje.

Při penaltovém rozstřelu může anglický komentátor použít výraz *slot the ball home*, který je do češtiny nepřeložitelný. Pokud bychom se jej přesto přeložit pokusili, vznikla by nám věta typu: Ballack trefuje volné místo v brance a skóruje. Ovšem tento překlad v rámci fotbalového komentování nepoužitelný, neboť komentátor musí rychle a přesně reagovat na dění na hřišti a nezabývat se zbytečně dlouhými frázemi u situací, které divák na své obrazovce zcela zřetelně vidí a rozumí jim.

- „*Ballack has been heavily involved since coming on as a substituted, can he make it 2-0 Chelsea? Certainly can! And that's as good a spot kick as you ever likely to see.*“³⁹

Ballack byl velkým přínosem pro tým do chvíle co přišel na hřiště jako náhradník, ale může zvýšit na 2-0? S přehledem! A to je velice dobře kopnutá penalta.

³⁸ MUFC-CFC 2010. Youtube.com [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=jGJ62A2_CTQ

³⁹ Community Shield Shootout. Youtube.com [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=k1eEQro_sYM

V tomto případě český komentátor popisuje situaci podobným způsobem, jako jeho anglický protějšek.

6.4 Shrnutí kapitoly

6.5 *The Simpsons*

Přítomný čas prostý je v anglickém jazyce základní jednotkou potřebnou k dorozumívání, tudíž je velice jednoduchý a to i na překlad do cizích jazyků. Ve výše uvedených příkladech tedy nenalzáme žádné zásadní problémy ohledně překladu podmětu s přísudkem do českého jazyka. Překladatel si ovšem musí dát pozor na celkový kontext textu, neboť v některých případech mohou slovesa vyjádřená přítomným prostým časem odkazovat na blízkou budoucnost, viz. *With an oval office I can't bump into anything*.

6.6 *Fotbalový komentář*

Pro komentování fotbalových, nebo jakýchkoliv ostatních sportovních klání, se v anglickém jazyce používá přítomný čas prostý, který komentátorovi umožňuje popsat aktuální dění na hrací ploše. Jiný čas používá komentátor pouze v případech, kdy například komentuje dosavadní předvedený výkon hráče, jeho výkonnost v posledních utkáních, chování fanoušků a dalších situací, které se samotnou hrou přímo nesouvisí. Naopak čeština pro veškeré toto dění využívá přítomný čas průběhový a tím se zásadně liší od anglického jazyka. Při složitějších anglických výrazech si musí český komentátor navíc pomoci různými opisy, neboť slova, která používají komentátoři na britských ostrovech, český jazyk v takových situacích nepoužívá.

Pokud se tedy zaměříme čistě na překlad mezi jednotlivými jazyky, zjistíme, že u seriálu „*The Simpsons*“ dochází ke standardnímu překládání přítomného času prostého z angličtiny do češtiny, kdežto už fotbalového komentáře se přítomný čas prostý v angličtině překládá do češtiny jako čas průběhový.

7. POROVNÁVÁNÍ PŘÍTOMNÉHO ČASU PRŮBĚHOVÉHO V ANGLIČITNĚ A JEHO ČESKÉHO PŘEKLADU

7.1 The Simpsons

Vypjatá scéna v autě na dálnici

- „Where are we going? Where are we going?

*We are going to the Springfield river!*⁴⁰

Přítomný čas průběhový vyjadřuje situaci, která se odehrává právě tehdy, kdy o ní hovoříme. Je to právě tento čas, ve kterém panuje jak v českém, tak v anglickém jazyce shoda, neboť větu *Where are we going?* Přeložíme jako *Kam to jedeme?*

Podle Karla Haise, se právě v případě slovesa *to go* jedná o tzv. „bezprostřední budoucnost, zejména se slovesy pohybu *come, leave start* apod. (Čeština zde má v mnoha případech taky přítomný čas): *I'm going round to see my daughter. I'll be back in about an hour. (Jdu se podívat k dceři. Vrátím se asi za hodinu). Are you coming with me on the 10.30 train? (Pojedeš se mnou vlakem v 10.30?) When are you leaving Prague? (Kdy odjíždíš z Prahy?)*

Ale také jinými slovesy:

*We are playing a friendly game of football with them this weekend. (V sobotu s nimi hrajeme přátelský fotbalový zápas). If you see him, tell him I'm expecting him. (Uvidíš-li ho, řekni mu, že ho ve čtvrtek čekám.) What are you doing with your son? He'll be leaving school soon, I suppose. (Co budete dělat se synkem? Myslím, že už teď brzy vyjde školu.)*⁴¹

⁴⁰ Simpsons funniest moments 2. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=REoYZ37j8mY>

⁴¹ HEIS, K. (1975), *Anglická mluvnice*, Státní pedagogické nakladatelství, str. 129-130

- „*Homer, what's going on? Should not you be at work?*“⁴²

Co se děje, Homere? Neměl bys být v práci?

Sloveso *to go* vyjádřeno v průběhovém tvaru, může odkazovat jednak na bezprostřední budoucnost, viz. příklad: *Where are we going?*, nebo také na přítomnost, viz. příklad *What's going on?*.

- „*Why are my teeth showing like that?*“ „*Because you are smiling!*“ „*Excellent, this is exactly the kind of trickery I am paying you for.*“⁴³

Proč jsou tak vidět moje zuby? Protože se usmíváte! Výborně, tohle je přesně ten typ podvádění, za který Vás platím.

V tomto příkladě se jedná o slovesa v přítomném průběhovém tvaru, která nám vyjadřují aktuální popis děje, čili to, co se v daný okamžik odehrává a přesně to vystihují i české ekvivalenty v překladu.

- „*Well well, are you finishing something?*“⁴⁴

Ale ale, dokončuješ něco?

- „*Hey Bart, your epidermis is showing.*“

„*It is? Oh...*“⁴⁵

Hej Barte, je Ti vidět epidermis!

Co? Kde? Oh...

⁴² Looking for Lisa. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=asRILJ-1EYw&index=30&list=PL9C3055459B844D55>

⁴³ Burns's camping team. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:

https://www.youtube.com/watch?v=_JmylSHuPvg&list=PL9C3055459B844D55&index=31

⁴⁴ Donut Hell. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=ClynhFKMs3c&list=PL9C3055459B844D55&index=2><https://www.youtube.com/watch?v=X3ZcZ2h4Ths&list=PL9C3055459B844D55&index=36>

⁴⁵ I said ha ha. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=ClynhFKMs3c>

- „*I see you are admiring our Mycube, it's fueled by dreams and powered by imagination.*“⁴⁶

Vidím, že obdivujete náš MyPod⁴⁷, je poháněný sny a napájen představivostí.

- „*Greetings! It is I, your insanely great leader, Steve Mobs! I am speaking to you from Mapple headquarters deep below the sea.*“⁴⁸

Zdravím! To jsem já, váš šíleně skvělý vůdce, Steve Mobs. Hovořím k vám z velína Mapplu, který se nachází hluboko pod mořem.

- „*He offerd to hook me up illegally to every cable chanel for only 50 bucks.*“ „*Oh boy, where is this world coming to?*“⁴⁹

Nabídl mi, že mě nelegálně připojí každý kanál na kabelovce a to jen za 50 dolarů. No tohle, kam ten svět spěje?

- „*Hold that thought, I am getting a text. Viagra, 5 dollars a pill? Whatever it is, it is going into Skinner's coffee.*“⁵⁰

Zadrž tu myšlenku, dostávám textovku. Viagra, 5 dolarů za pilulku? Ať už je to cokoliv, půjde to Skinnerovi do kafe.

- „*Smithers, are they booing me? No sir, they are saying Boorns, Boorns. Are you saying boo or Burns?*“⁵¹

Smithersi, oni na mě bučí? Ne pane, říkají Boorns, Boorns. Říkáte boo nebo Burns?

⁴⁶ Mypod. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=7L2fsubA2-c&index=13&list=PL9C3055459B844D55>

⁴⁷ Reference na Ipod a na celý koncern Apple (Mapple)

⁴⁸ Steve Mobs. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=CZGIn9bpALo&list=PL9C3055459B844D55&index=16>

⁴⁹ Free cable. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=2h9ND9UDRkA&list=PL9C3055459B844D55&index=17>

⁵⁰ The best of Simpsons. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=zzB12h-BiM8>

⁵¹ The best of Simpsons. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=zzB12h-BiM8>

7.2 Fotbalový komentář

Přítomný průběhový čas se v anglických komentátorských kruzích používá pouze výjimečně, jelikož utkání jsou komentována zásadně v přítomném čase prostém. Ostatní časy se používají pouze výjimečně a to v těch momentech, kdy komentátor například popisuje předešlou akci z opakovaného záběru, chce-li ke konci utkání vyzvednout výkon některého hráče, nebo se zabývá dosavadními statistikami utkání.

- *Cole is having a great game, 2 goals and 1 assist, probably the man of the match, don't you think?*

Cole hraje skvělé utkání, 2 branky a 1 asistence, pravděpodobně muž zápas, nemyslíte?

- *„Now ball to Morrison, urged to shoot again after what happened last time might have been tempted, but instead finds McCleary, Hunt of the post and in! Reading are running riot, Arsenal are being humiliated!”⁵²*

Přihrávka k Morrisonovi, vybízen ke střele a po tom, co se stalo posledně, mohl být v pokušení ale místo toho nachází McClearyho, Hunt a od tyče do brány! Reading ničí soupeře, a Arsenal je dál ponižován!

V tomto konkrétním případě se výraz *running riot* nedá do češtiny doslovně přeložit, proto jej překládáme volně s ohledem na aktuální situaci, většinou jako: ničí soupeře, dělají si na trávníku, co chtějí, deklasují protivníka atd.

- *„Chamakh just dragging it through to Giroud, her is Arshavin, Chamakh goes for goal and does it!”⁵³*

Chamakh jen tak popotáhnul balon skrz k Giroudovi, tady je Arshavin, Chamakh to zkouší a dává gól!

⁵² Reading vs Arsenal 5-7. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jQK-ZnF0HeU>

⁵³ Reading vs Arsenal 5-7. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jQK-ZnF0HeU>

- *Thierry Henry is about to take this free kick, Robin van Persie is diving towards the ball but fails to hit it!*

Thierry Henry bude zahrávat tuto standardní situaci, Robin van Persie skáče po balonu, ale netrefuje ho!

- *„Here is Berkamp, they are going for more, Fabregas, oh reverse to Ljunberg, absolutely fantastic, 4-2 Arsenal.“⁵⁴*

Berkamp, Arsenal chce víc, Fabregas, oh patička na Ljunberga, absolutně fantastické, 4-2 pro Arsenal.

- *„Aurelio is looking for his first goal for Liverpool, comes out to Luis Garcia and tapped in by Robbie Fowler, 1-1.“⁵⁵*

Aurelio stále čeká na svoji první branku za Liverpool, balón se odráží ke Garciovi a Fowler už je doklepává balon do sítě, 1-1.

- *„It’s a chilly evening here in north London but Arsenal are warming this all up by quality of their football.“⁵⁶*

V severním Londýně panuje chladný večer, ale Arsenal zahřívá všechny kolem kvalitou svého fotbalu.

- *“Changing the angle, Wise, LeSaux, 2-0.“⁵⁷*

Hráči mění úhel, Wise, LeSaux, 2-0.

⁵⁴Tottenham vs Arsenal. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=zKAbGggv5oQ>

⁵⁵Liverpool-Arsenal. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=E2gOMp-ciSI>

⁵⁶ Arsenal’s biggest win. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=o8uj3na_bGo

⁵⁷ Chelsea 2- 3Arsenal. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4VNPVAUOai4>

7.3 Shrnutí kapitoly

7.4 *The Simpsons*

Pro české ekvivalenty anglických sloves v čase přítomném průběhovém vždy platí, že se do češtiny překládají buď také v přítomném čase anebo v čase budoucím a to podle toho, jaký je kontext celého překládaného textu.

- *Dinner is ready! Great, what do we have? We are **having** pizza with salami!*
Večeře je hotová! Skvěle, co máme? Dnes mám pizzu se salámem!
- *Listen John, we are **having** a pizza party tomorrow, would you like to come?*
Poslouchej John, zítra pořádáme pizza party, chtěl by jsi přijít?

Na výše uvedených příkladech je dobře rozeznatelné, jak může sloveso *have* odkazovat na přítomnost, nebo budoucnost.

7.5 *Fotbalový komentář*

Jak jsem již několikrát zmínil, čas přítomný průběhový se v anglickém komentování objevuje velice zřídka, a proto jej také čeští sportovní komentátoři velice těžce překládají. Většinou se totiž ono spojení do češtiny překládá úplně jinak, než je jeho původní význam v angličtině, a to za pomoci různých slovních říček, sportovních klišé apod.

V rámci samotného překladu přítomného průběhového času z angličtiny do češtiny tak můžeme tedy říci, že u seriálu Simpsonovi nenastala žádná rapidní změna v chování sloves, naproti tomu u fotbalového komentáře dochází k naprosté jazykové reorganizaci celé větné stavby.

8. POROVNÁVÁNÍ GERUNDIA V ANGLIČTINĚ A JEHO ČESKÉHO PŘEKLADU

Tato kapitola není stěžejním tématem práce, proto zde uvedu pouze gerundia z obou dvou odvětví mého výzkumu.

8.1 The Simpsons

- *Bart loves swimming, but he has a broken leg so he cannot compete.*
Bart miluje plavání, ale má zlomenou nohu, takže nemůže závodit.
- *This oil drawing fills me with indescribable feelings, what about you Homer?*
Hmmmm, oil drawing .
Tahle olejová kresba mě naplňuje nepopsatelnými pocity, co Tebe Homere?
Hmmmmm, olejovaná kresba.
- *Confiding in Bart? That's not a good idea Lisa!*
Svěřit se Bartovi? To není dobrý nápad Lízo!
- *Well, sailing across the Springfield! Where do you get those ideas, Moe?*
Dobře, plachtění napříč Springfieldem! Kde bereš ty nápady Vočko?
- *Nelson's father leaving was a disaster! Look at this kid, there's no wonder he is such a scamp!*
Odchod Nelsonova otce byla katastrofa! Podívej se na to dítě, není divu, že je to takový rošťák!
- *You know Smithers, having achieved all my goals made me a better person.*
Víte Smithersi, dosáhnutí všech mých cílů mě udělalo lepším člověkem.
- *Ok Lisa, let's do your stupid figure skating.*
Dobře Lízo, jdeme na to tvoje krasobruslení.

8.2 Fotbalový komentář

- *Rooney, oh, he just loves playing football, what a dummy move!*
Rooney prostě miluje hraní fotbalu, podívejte se na tu kličku!
- *Learning such a skill takes you years of practice.*
Naučení se takové schopnosti vám zabere roky tréninku!
- *Referee calls Lampard and says to him: This is your last warning mate!*
Rozhodčí si volá Lamparda a říká mu: Tohle je tvoje poslední varování!
- *Robin van Persie is accustomed to getting passes from van Bronckhorst, but he has been substituted 15 minutes ago.*
Robin van Persie je zvyklý dostávat přihrávky od van Bronckhorsta, ale ten byl vystřídán už před 15 minutami.
- *Shooting like that, they will never equalize.*
Střelení jako tohle? To nevyrovnají nikdy.
- *Playing a difficult game like this will suck the energy out of you in no time!*
Hraní takhle těžkého utkání Vám vycucne energii jako nic!
- *What a great feeling !!! We have won the Champions League, the most valuable trophy in the club football!*
Jaký skvělý pocit! Vyhráli jsme Ligu Mistrů, nejcennější klubovou trofej na světě!
- *Crossing to the six yard makes defence no troubles at all.*
Centrování do malého vápna nedělá obraně žádné problémy.

8.3 Shrnutí kapitoly

V poslední kapitole jsem se zabýval překladem gerundiálních výrazů z anglického do českého jazyka a po prozkoumání uvedených příkladů jsem došel k závěru, že jak v případě animovaného seriálu *The Simpsons*, tak při fotbalovém komentování, nedochází k žádným lingvistickým odchýlkám.

9. ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo porovnat překládání přítomného času prostého a průběhového z angličtiny do češtiny. Pro tento úkol jsem si vybral dvě témata charakterově naprosto odlišná a to z toho důvodu, aby měl čtenář této práce představu o tom, jak funguje překládání výrazů angličtiny do češtiny v oblasti, kterou zná, a kterou nezná.

Tou první oblastí je americký animovaný seriál *The Simpsons*, který je celosvětovým fenoménem a byl vybrán záměrně z toho důvodu, že ho každý čtenář zná a dokáže si na základě zkušenosti vytvořit souvislost mezi příklady uvedenými v této práci a jejich seriálovým provedením.

Druhé téma je specifitější, jedná se totiž o živé komentování fotbalových přenosů. Kopanou na britských ostrovech sleduji již přes 10 let a toto téma jsem do práce uvedl proto, abych čtenáře seznámil s lingvistickou praxí anglických fotbalových komentátorů a porovnal jejich užívání anglických časů s českými.

Po porovnání překladu anglických sloves v přítomném čase prostém na výše uvedených příkladech jsem došel k závěru, že u televizního seriálu *The Simpsons* čeští překladatelé dodržují překladatelské zásady a české ekvivalenty naprosto přesně odpovídají jejich anglickým originálům. U překladu fotbalového komentáře dochází k lingvistické záměně mezi angličtinou a češtinou, kdy anglický komentátor při vykonávání svého povolání využívá zásadně přítomný čas prostý, kdežto jeho český protějšek využívá zásadně pouze čas přítomný průběhový.

Při překladu přítomného času průběhového z češtiny do angličtiny dochází u televizního seriálu *The Simpsons* k malé lingvistické odchylce a to v případě, kdy průběhový tvar slovesa odkazuje na budoucnost. V takovémto případě je český ekvivalent anglického slovesa závislý na kontextu celé situace a překládá se výhradně podle něj. Naopak angličtí fotbaloví komentátoři přítomný čas průběhový ke komentování samotné hry takřka nikdy nevyužívají, a pokud ano, tak jeho český ekvivalent anglickému originálu zpravidla neodpovídá, neboť čeští komentátoři takový výraz neznají a použijí místo něj opis celé situace, popřípadě slovní říčku či přísloví.

V poslední kapitole jsem se zabýval také překladem gerundií z anglického jazyka do českého, a došel jsem k závěru, že české ekvivalenty se od svých anglických originálů nijak neliší.

10. SEZNAM LITERATURY

Dušková, L. (1998) Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia

Heis, K. (1975) Anglická mluvnice, Státní pedagogické nakladatelství

Greenbaum, S. and R. Quirk (1993) A Student's Grammar of the English Language.
Longman

10.1 Internetové zdroje

10 důvodů, proč by měl být Homer Simpson prezidentem. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=JJ6TvI2sSw4>

Donut Hell. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=X3ZcZ2h4Ths>

The Simpsons, Fat Guy Hat. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=w0BWjkA1IIA>

Homer's Colonoscopy. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=C1bHiWvRl6M>

Frogurt. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=r_pqnsKWlpc

McBain. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=rIlpYLiZLE>

Krusty the clown. *Youtube.com* [cit. 2014-06-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=oxKb2jFTn5g>

Fist Face. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-06-10]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_83RSSqydEk

Nobody likes Milhouse! *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-06-10]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_83RSSqydEk

Drogba's 100 goals for Chelsea london. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=UBUGL1XxhUA>

Mikel's 1st ever PL goal. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mowW54ow UI>

Chelsea – Wigan 8-0. Youtube.com [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=9DWtJJW68aU>

MUFC-CFC 2010. Youtube.com [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z:
https://www.youtube.com/watch?v=jGJ62A2_CTQ

Community Shield Shootout. Youtube.com [online]. [cit. 2014-06-03]. Dostupné z:
https://www.youtube.com/watch?v=k1eEQro_sYM

Simpsons funniest moments 2. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=REoYZ37j8mY>

Looking for Lisa. *Youtube.com* [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=asRILJ-1EYw&index=30&list=PL9C3055459B844D55>

Burns' s camping team. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
https://www.youtube.com/watch?v=_JmylSHuPvg&list=PL9C3055459B844D55&index=31

Donut Hell. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=ClynhFKMs3c&list=PL9C3055459B844D55&index=2ht>
<https://www.youtube.com/watch?v=X3ZcZ2h4Ths&list=PL9C3055459B844D55&index=36>

I said ha ha. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=ClynhFKMs3c>

Mypod. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=7L2fsubA2-c&index=13&list=PL9C3055459B844D55>

Reference na Ipod a na celý koncert Apple (Mapple)
Steve Mobs. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=CZGIn9bpALo&list=PL9C3055459B844D55&index=16>

Free cable. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=2h9ND9UDRkA&list=PL9C3055459B844D55&index=17>

The best of Simpsons. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=zzB12h-BiM8>

The best of Simpsons. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=zzB12h-BiM8>

Reading vs Arsenal 5-7. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=jQK-ZnF0HeU>

Reading vs Arsenal 5-7. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=jQK-ZnF0HeU>

Tottenham vs Arsenal. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=zKAbGggy5oQ>

Liverpool-Arsenal. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=E2gOMp-ciSI>

Arsenal's biggest win. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
https://www.youtube.com/watch?v=o8uj3na_bGo

Chelsea 2- 3Arsenal. Youtube.com [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=4VNPVAUOai4>